

Prologus

Expositio Britonis in plogū librorū paralypomenon sequitur.

I. lxx. interpretū tē. Ille plogus pponit trālationem bti Hiero. q palypomeno de hebreo in latinū translatur; sic ipse testat in. q. libro p̄ rufinū

In libro

tēpor. id est palypomenon q̄ hebreice d̄r dabreiamin ad sc̄tū chromatiū papā p̄sa tuinula v̄sus sum,

a Si. lxx. interp. tē. Diuidit at iste plog in le. ptes. in quā artū prima. lxx. interpretū p̄ posita excusatōe ostē dir motuū trālatōis faciēde. s. in sc̄tā chromatiū pape: que nota in ibo ipellede cū d̄r: impelleres. i. instando copelleres. In secunda osidit sue trālatōis necitatē. Lun. p̄f veteri coru pnone. tu. p̄f nouar repugnātā & diuerſitātē; ibi. Māc. vō cuz p̄ varietate regionuz tē. Terio pbabilis ar gut & sua translatio a latinū recipieāda sit. Et p̄lo arguit p̄ locū a simili sic ibi. Si igit̄ alijs licuit. sc̄d p̄ locū ab auctōe ibi. Qui in

violata editione veteri tē. Quarto dīc q̄ auctes quas premisit nō introduxit q̄li volēs. lxx. auincere. s. et poss̄ suis obrectatoribz trādere ibi. Doc pace vēt̄. q̄ loq̄. tē. Quito latinop̄ beniuolētā captat: recitādo bona q̄ ei s fecerat: ibi. Eter mem̄ tē. Dexto attētū eque reddit lectō: trālatōis insinuāt̄ vtilitatē; ibi. Et qđ nūc de beniam in tē. illud dicitus alij̄ passus lēe exponamus.

a Si. lxx. interp. pura. i. incorrupto.

b Ut ab eis. de hebreo. **c** In greci v̄sa ē editio p̄ mācer supflue. q̄tū ad hec q̄ integrē trāstulerit: nō q̄tū ad ea q̄ sc̄tēr omisit: q̄ additio nō erat supflua: h̄ val de necessaria. **d** Di. pater tamice. **e** Chromati ep̄or sc̄tissime atz doctissime. i. primatū sapientie & laetitiae sup ep̄os h̄sis q̄ dīc eē sancti p̄ innocētā q̄ ad se ipsos & ministerio sc̄tūcates alios & docti ad informandū subditos. **f** Impelleres. i. instanter pelleres modo. et hebreia tibi v̄o. la. sermo. trās. **g** Qđ enī se. an. ho. occupauerat. i. trālatōis. lxx. quā tā dēs audierant ad mun̄ p̄ famā. **h** Et nascēs. i. primitive. Ecclesie: robozauerat fide. **i** Iustā erat ēt nō silēo copbari. i. iustū erat: et alia trālatōem nō facere. et ita silēo. i. a trālatōe cessando: trālatōes. lxx. cu alij̄. aprobarē. **k** Nūc v̄o cu p̄ va. re. di. fe. exemplaria. sic p̄z inferius v̄bi d̄r: Alexandria & egypt' tē. **l** Et germana illa antiquaq̄ translatio tē. trālatōis. lxx. d̄r: germana que facta fuit a germanis. i. s. b. q̄ oēs iudei erat. antiq̄ d̄r: quia omnū fuit p̄ia. **m** Mostri arbi. putas. i. info iudicō comittendū putas. **n** Aut̄ pluribz. trālatōis.

o Judicare qđ v̄ez sit. s. qđ v̄ez ē approbem?; t̄ obelo cetera iugulem?; p̄ Aut no. op̄ in vete. i. c. L. up̄ v̄ez t̄us opus. lxx. q̄ Illudētibzq̄ iudeis cornicū tē. cornicāus ē nigra & garrula; & multum gaudet q̄ndo v̄ det cadauera; p̄ quā signant iudei nigr̄ peccat̄: garruli in detrahēdo: marie xp̄iamis. gaudent em̄ cū videt cadauera. i. ecclie mortisera detri mēta q̄bo ocl̄ agit̄ cū occasiōes b̄ gau dī subtrahunt: s̄m b̄ p̄strue trās. Tu putas n̄t̄ arbitrij cē nouūz p̄. nouā trāslatoe. Condere in q̄ sint ad dīta ea q̄ deficiunt in trālatōe. lxx. i. sic de beam. S̄figere oculos cornicū. et d̄r in vulgari p̄rouerb. i. occasionez gaudiū de defectibz mīs subtrahere. Judeis illudētibz illudēdo nobis impropantibz: p̄ ita detracitā & fallaz b̄ bliā hēam? defectus enī biblic sc̄q̄ q̄daz foramia p̄q videt p̄ nea biblia ē corrupta si ḡ defect⁹ suppleant̄ foramia obliterantur. s̄sicq̄ cornicū. i. emulorum oculi configūtur. quia nihil v̄teris us qđ despīc̄ valeat intuentur. Usūlūs.

Lumina cornicis fodis: obturans inūnicis. Rūmas: ne videant q̄ lacrare queant. Si erimas adimis: nō s̄v gun̄ lumina rūmis. McC. iunc. derident: nūl quia turpe vident. Sic igit̄ osidit q̄ trālatōis sua ē necessaria. p̄f nouap̄ translationū repugnātā & diversitatē. i. diversa cōtinentia: & exp̄lificat qđ v̄i "dicerat" p̄. s. p̄ varietate regionū diversa ferū exemplaria cū dīc. **t** Alexandria & egypt'. ille due regiōes q̄ expositae sunt. s. an ep̄la ad paulinū. **s** In. lxx. suis. i. sibi acceptis. & q̄li app̄os priatis. q̄r altiorum translationes nō recipiunt.

t H̄elichū laudat. auctorē. q̄r ipsius exemplaria h̄bit in auctoritate: q̄ ipse trāstulit de. lxx. editōe. non tū ī media te. Dicit enī Hiero. in li. illustris viroz: q̄ H̄elichū ēt saree viris ep̄s plūmō labore corrupta bibliothēca oris genis & pampibili in mēbranis īstaurare conat̄ est: un opusculo de vocabul' biblie inuenies qđ est membrana.

v Costātinopol̄ v̄sq̄ ad antiochā tē. Costātinopol̄ dicit q̄li constātinī polis. i. cīnitas quā traacie v̄bē. Costātinū ex suo noile īstituit. Antiochia metropol̄ est regni antiochū: sic p̄z in textu. i. Mach. iij. c. lucianus. sic ait Hiero. i. libro illustris viroz vir diutissim' antiochē ne ecclē p̄sbyter tanū in scripturaz studio laborant & v̄lq̄ nūc q̄dam exemplaria scripturaz luciana nun capentur passus nichomedie: ob professionem christi.

x Medie īf̄ has. p̄uincia pale. co. legat. i. palestina cōpositos. Palestina p̄uincia est asie. de q̄ dicit Isidorus etymolo. rūm̄. palestina p̄uincia p̄iblēcīm̄ metropolium habuit: que nūc ascalon dicitur. Illic ab oriente mare

Prologus

rubrū occurrit, a meridiano latere iude a recipiē a se
prēterionali plaga rtyor finibz claudit, ab occasu egypti
pro imite terminat. y Quos ab origene elaboratos
idē cū magno labore & positos, sic supradicti ē in plo-
go tosne sūt itam illā. Et p grecop hctaplis re, et sup
terā illā. Lur origene
muranē.

Eusebi t paphiū
vulgaverat Adiero, i
li, illustris virorū Eu
sebi cesarei palestie
ēps in scriptis omni
nis studiofissimus t
bibliothecē diuine cū
paphilo martyre dili
gēassim pue, agor
edidit inimita volu
mia, qdē leode Paphi
philus p̄blyter Euse
bi cesariensis ep̄i ne
cessari tanto biblio
thecē diuino amore
flagrant vīmarumā
pte originis volumi
nū sua manu descri
pserū q̄ vīq̄ hodie i
cesariensi bibliotheca
habent.

a Triplicia id est
triplici, a tris qd est
tres et phares dimissio
q; i tres pree dimissa
b Quatuor: edimo
nū scz, lrx, symmach
agle et theodotonis
vide illa locoplogio
sue de abz, s, primo
facta è mento,

E Regione singula
la vba describēs in
hexaplois, in q̄o trā
vni translatoris seri
bebat ex aduerso p̄ li
terā alterius.

d Ut vñ. sit. istato
e Dissentiens + ab
f Esteris cō (altis
sen. arguat. i. rephera
sibilis osidat. + in e

plures senserunt quod
vbi quatuor exemplaria
re, lira plana est, quod si
illo plogo. Desiderer-
it quod latinum debeat sin-
p locu[m] a simili dicere
alii supradicti.

legūt⁷ q̄s ab origene elabō
ratōs eusebi⁷ et p̄philus
vulgauerūt. Totusq; orb
hac iter se triphariavarie
tate opugnat. Et certe ori
genes nō solū exēpla opo
luit q̄tuor editionū. e re
gione singula v̄ba descri
bēs ut vñ dissentiēs statū
ceteriter se p̄sentītib; ar
guat⁷ q̄d maioris auda
cie ē. i. et iūtō septuagīta
theodoriōis editionē mi
scuit. asteris designās que
mīn⁷ fuit t. et v̄gulis q̄ ex
sup̄fluoyidebant apposita
Si igit alīs licuit nō ce
nere q̄d semel suscepant.
et post septuagīta cellulās
q̄ vulgo "sine auctore" ia
ccat singulas cellulās ape
ruere. h̄oq̄ i ecclīs legit.
q̄d septuagīta nescierūt.
cur me nō suscipiat latini
mel q̄ iūolata editionē ve
teri ita nouā d̄didi. vt la
borem meu. hebreis. et q̄d
his mal⁷ ē aplis auctorib;
probem.⁷ Scripsi nup li
bū d̄ optimo genere iter
ptādi. oīdēs illa d̄ euāge
lio. et recta vocati filius

ver et immutabile cœsef, et non soluz
posuit. Sed quod mandanda est
asternit quod obet innuentes supra i
mei tecum. Si ergo tecum dic argu
translatiōne libenter recipere, et prior
Si igitur alijs licent origini, s. r
Non tenere immutabilitate
int. translatiōne lxx. usi licuit; eis
re quā semel accepterat et approba
des facere. Et post. lxx. cellu
tēto methonomia est. i. p. translatio
llis singulis translulerunt; sed non fin
que vulgo. i. vulgariter. n. Di
mitione faciebat. o. dactant
apbia enim est astrenere quod nulla pbari
terue huius 5 Augu. p. Singu
glas editiones facere, i. qd addicte

meū t̄ qm̄ nazare⁹ vocabi-
tur t̄ videbūt̄ i⁹ quē spūre
rūt̄, t̄ illud apli. Qd̄ ocu-
l⁹ nō vidit nec aures audi-
uit, t̄ i⁹ cor hois nō ascēdit
q̄ p̄parauit de⁹ diligētib⁹
se⁹ ceteraq̄ his filia⁹ i⁹ he-
breoz libris iuuenit. Terre
apli t̄ euāgeliste septuagita
iterp̄tes nouerat, vñ eis
hec q̄ i⁹ sepruagita iterp̄ti-
bi nō habet. Quis dñs nē
virtusq̄ testamēti aditor
in euāgelo p̄m iohānē, q̄
credit inq̄ in me sic dicit
scriptura, f. um̄a d̄ vētre
el̄ fluēta q̄vniue. Utiq̄ scri-
ptū ē qd̄ saluator scriptū
cē testat. Ubi scriptū est.
Septuagita n̄ h̄it, "apo-
crypha," nescit eccia. Ad
hebreos igit̄, reitendū ē
vñ t̄ dñs loq̄, t̄ discipuli
exēpla p̄sumūt. Hec pace
veter, loquor t̄ obrrecta-
torib⁹ meis tm̄ r̄ideo, q̄
camino dēte me rodūt, in
publico detrahētes t̄ legē
tes i⁹ angulis. id ē accusa-
tores t̄ defensores, cū in
alijs pb̄t qd̄ i⁹ me repro-
bāt, quasi virtus t̄ vicius

137
vsgb huc d^r legi subvno v*su*. t ppter h^r refumis b^r ondes
b Lerte apil^r, t ena, l*rx*, i*terp*, i*terlatione*, i*rx*, i*terpti*
c Monerat v*si* eis b^r dicere, i*vsi* habuerit vt diceret
d Que i*lx*, i*ter* te, q, d, d hebraica v*tate* b^r habuerit
e Utinaz te, aditor b^r h^r i*mancipem*, q^r dicebat re, te
sta, e*e* a magio deo, t noui^r ab erigo, f *Vni* te, *Jo*,
vi, Ecclia nescit, t non recipit vel non app^robat apocry-
pha, in plogo i*iosue* circa principiu^r exponit qd si apoc-
ryphu^r adic^r q^r apocrypha e*n* noiatui cuius singu-
ris nesci, et sit sensu*s*. g Apocrypha ecclia, i*q* apo-
cryph*s* v*nt*, h Nescit b*eq*, l*rx*, n*o* b*st*, i *Ad*
hebre, i*g*i*st*, i*ad* hebraica v*tate*, l Reuertendu*est*
vbi hec reperiunt*s*, l *Vn* d*qua* hebraica v*tate*,
m *D*uis lo*b* hec pace veter*te*, i*lx*, n *loquo*, t ob-
tre*a*, detractor*b*, o *Lamino*, i*rapido* vel ironiali-
p In angulis, i*i* occulto, q Id est accu*t*, i*d* eius-
de, r *L*u*m* in althe pb*et*, i*com*egent i*alioz* scriptis,

Prologus

s. Quod in me reprobāt, i. qd̄ in scriptis meis vituperat, t. Quasi virū t. et nō in rebus sint sed cū auctorū mutent, i. qd̄ diversitas auctor faciat editionē p̄ciosā vel viciōsam, t. nō potū p̄ciū, vel viciū iōp̄y rerum, v. Editionē, lxx, trāslationē, lxx, correctā, t. Illo stria, i. lariū,

y. Nec inimicū debere existimari vobis exstūmari, i. reputari sup̄ me puto, z. Eorū, trāslationē a. Quos edissero, i. expono vel p̄firmo p̄ hebreacā veritatē, b. In p̄uentu, i. in cōgregatione.

c. Fecisti i. fideliū latīnōr v. si p̄z q̄ si inīdeo nec detrahō d. In extīca (ip̄s, cābiles moras, i. longas sententias, e. Siluā, i. fusione multā, sicut arbores p̄fusa sunt vicio, sensuīz

nō in rebus sint, s̄z cū auctorū mutent. Ceterū memini editionē septuaginta trāslatorū olim d̄ greco emēda tā tribuisse me, n̄tis, nec inimicū debere existimari eorū qd̄ in cōuentu frat̄z semp̄ edissero. Et qd̄ nūc dabreiamini, i. vba dierūz interptat̄ sum, i. circo fēci, v. ier̄ticabiles moras, t̄ siluā nominū q̄ scriptorū p̄fusa sunt vicio, sensuīz

f. Sensuīz barbaricē, h̄ dicit q̄ editio septuaginta ita siluā erat t̄ corrupta q̄ vobis estē barbara, t̄ barbaras t̄ ignoratas h̄e dictiōnū si significatiōnes. Digeret i. exponeret vel ordinat̄ distin̄gueret, p̄t colā, i. p̄nōra t̄ distinctiones. Versū, colū de a colō, qd̄ ē mēbiū, ē ast̄ colū p̄actata platio alicui orationis p̄ maiores decisiones et p̄ clausulas quas dā p̄stātes ex duab̄ dictiōnib̄ vel plurib̄, et h̄. Non me fraudabis, nō ledes nō spolabis, cū colū iterptat̄ p̄cūsus sensus vel lōga siluā, i. in p̄logo sup̄ esaiā plenū suēmes d̄ colo comate t̄ p̄ido, ḡuria hismenū, qd̄ fuit p̄bs q̄ dicebat, si noluerint me alij audire, cū canā mū humerū. Quidā dicit̄ hismenū ēē flūniā iurta quem orgia bachi celebrant̄ cū clamore, q̄busdā, i. clamātib̄, alij silētib̄, t̄ clamātēs vēridētib̄, t̄ est sensus. Si aū res ceteroy surde sint, i. si ceterū trāslationē mēa remanant, t̄ ea audiē noluerint, t̄ ego canā, i. trāsserā. Dūb̄ himetiū i. metis amicū, ḡuria hismenū, i. sicut faciebat hismenū p̄bs. Vel iurta hismenū, i. sicut illi q̄ celeb̄abāt orgia iurta flūniā illum nō dimittebāt, p̄pter astātes q̄ eos vēridēbāt. Orgia orgiōr dicebānt̄ sacrificia bachi, ab orge qd̄ ē cultura q̄ ad culturā aie credebānt̄ p̄tinere, vel dicunt̄ ab orge qd̄ ē ira, q̄ i. sacrificijs bachi frequēter mouebānt̄ ad irā, ḡte or. di. bonū, ge terā, v. dicunt̄ orgia in quo multū, v. i. tannone exponē.

Explicit qualitūz explanatiōnē illi p̄logi. Rebando q̄ iste p̄logi immediate post sequētē scribi vēbeat, t̄ p̄poni duob̄ libris p̄alypomenō i. vicio scriptorū i. plurib̄ bibilijs vñ ab altero separatur.

Incepit expositiō alteri p̄logi fini britonē.

Rius tñ aliqd̄ de noīe istorū libroy t̄ ordine p̄stringam, Notandū q̄ dabreiamū hebreacē, p̄alypomenō grece vba diez dicim̄ latīne, v. t̄ a Hiero, i. in p̄logo sup̄ regū dabreiamū chronicus, i. paneū appellat, q̄ stūnet quedaz gesta tēporū ab adā vñg ad captiuitatē babylonicā iub se dechīa factā in quā terminat̄ ultimū liber Regū. Sicut et scđs p̄alypō, t̄ q̄ libri p̄alypomenō non comunicāt̄ in materia cū libris Regū, t̄qñ in his supplēt̄ q̄ mis̄u ibi dicunt̄, i. post libros Regū immediate sequunt̄. H̄ cū i. libris regū agat d̄ v̄troḡ regno, i. iudā t̄ uīl, i. pa-

ralypomenon, tñ d̄ regib̄ iūda agit, p̄ponūt̄ ast̄ libris esdre q̄ finis secūdi p̄alypomenō idē ē cū principio esdre. Quis scriperit dabreiamū ignorat, vñ iter apōcyp̄ha deberet sicut p̄z, s̄, cōputari, t̄ iter agiographa p̄putat, sicut p̄z, s̄, i. principio, p̄logi zōsue, Heriuationē

p̄alypomenon iūmes, s̄, i. ep̄la ad paulinū in, vñ, ea, item nota q̄ Hieronī, dabreiamī corerit t̄ trāstūlū, primo ēm̄ corerit septuagita pos̄tmodū nouā editio, nē fec ad petitōnez

Item aliū p̄logus,

Eusebī hieronī
e m̄ domonī t̄ rogatianō suis
in xp̄oiesu salutē. Quoniam grecorū histo
rias magis intelligūt qui athenas viderint t̄ tertiu

Chromaci pape de hebreo trāst̄eres i. las
tinū, t̄ q̄ correctio p̄cessit trālationē, i. o
p̄logū q̄ correctioni p̄ponit antepōnēdū
reor, s. eusebī Hiero
nim⁹ te, q̄ in seprē p
ticas diuidit pōt ad p̄fis, primo ei captat
beniuletū p̄po nēs

amicabilē salutationē dicens. Eusebius te, scđo subdit modū q̄ facit scripture didicit veritatē, didicit em̄ las boriole diuersa loco pagrādo, qd̄ norat cū dī. Qm̄ grec̄o t̄, item didicit humiliter, nō de se p̄sumēdo, qd̄ notat cū dī. Factor ei te, ḡte didicit ordinate, peritio, t̄ doctōrē eligēdo, qd̄ norat cū dī. Denegoz a me te, t̄erno innuit q̄ necessaria est sua correctio, s̄, p̄pter grec̄o t̄ latīnōz codicē fallitatem, qd̄ notat, ibi. Libere em̄ loquoz te, qd̄ tñ nō attribuit vicio septuaginta interptatū, s̄z enīpe scriptorū, quanto ostēdit cū apud hebreos liber p̄alypomenon enīs sit, cur apud nos receptionē, ibi. H̄oc prūm̄ sciendū te, quanto excitat lectori attentionē, t̄ h̄ p̄pter vno, s̄, p̄pter difficultatē, et utilitate difficultatē, insinuat cū dicit, illud etiā atēdēndū te, utilitate indicat cū dicit. Ad extremū q̄ oīs eruditō te, serro dicit q̄ q̄zū nō ambigat aliquib̄ displūtūrā, dominonis tñ t̄ rogatianō orationib̄ adiutus fecit istā correctionē, ibi. Orationū itaq̄ vestrā, de cū veritatē forte alij dubitaret, Ultimum docet vitare dubitatiōnē occasionē, t̄ h̄ dupliciter, primo cū alij offerēdo, ibi. Si q̄s in hac interpretatione te, scđo asterici t̄ obeli officiū attēdendo, ibi. Abiungūz ḡ alteris te, i. fa satis planā, ē. vñ leuiter, p̄rālibo. Eusebius hieronim⁹ burom⁹ erat, sicut p̄z hic t̄ in ep̄la quā ipē fecit de clericī vita vel monachi, que sic incipit Eusebius hieronim⁹. Oceano suo salutē, Domini oni t̄ rogatianō suis amicū, i. in xp̄o ieuī salutē, sequit̄ Athenas ciuitatē grecē, t̄ dicunt̄ athene, q̄s litōrāles, vel ab acta qd̄ dēlitūs, q̄ in litore erat posite, vel dicunt̄ athene, q̄ si immortales, p̄pter studiū qd̄ ibi vigur q̄ imortalis ē sapientia, ab a qd̄ ē sine, t̄banatos qd̄ ē mōrs. Et terū virgili, eneydos, t̄ troade, regione, de q̄ dicit Iſido, p̄fis, etymo. Et regio troadis sup̄iectra ab aquilōnis pte galathie, a meridianō o vicina est lycaonie, ab oriente reaheret lydie, ab occidēte hellēspōtaco mari finit̄. Per leuchātē, p̄mōtorū iurta neapolim, in q̄ artici apollinis tēplū fuit ita dicit Iſido, etymologiaz, tuq̄. Ercōcerānia mōtes, p̄pter altitudinē t̄ fulminū ictus vocant̄. Et nota q̄ p̄ copositionē a ceros qd̄ ē cornū et amnis dicunt̄ ceraunia ceraunior, cōmōliōes, t̄x̄ ala
tōes vñdāz in tēpestatē quāsi cōmūti amnes, ḡte ce

Prologus

Ceramia dicitur sara eminētia in mari ad instar conus, est Quidius in. xv. metamorpho. Sara fuit dextera p̄sumpta ceramia parte, et p̄ compositōem ab acros quod est mons, possum⁹ dicere acroceraunia scopulos maguos et cacumitos, et in amie vel in mari, tñ fm illud ḡlido, sunt inter armeniana et hybernia. Ad sic⁹ lā regionē sic dicta⁹ a siculo fratre Itali⁹ prius tñ a sicano res⁹ sicaniā dicta⁹ est, et etiam trinacria, ppter tres motes q̄s habet sc̄ pelor, pathinū, tly lubeum. Unde ylidor⁹ etymolo, cūq; Luna, tria grecz qd latine triquatra dñas in tres qdras diuina, hec ab italia exigu⁹ freto di sc̄retā, aphricā mare p̄spectans an cuius frēto scilla est, et carib⁹, qd nautia aut absorbēt aut collidit⁹ tur. Salust⁹ dic⁹ Ita lie p̄uictam fuisse siciliam, si medū spaciū impetu maris diuinus et cassius. Ad ostia tyberis, i.e. ad portus tyberis qd dicti ostia qd sic p̄ ostia sit irrōtus et ext⁹ domoz, sic in portu p̄ intort⁹ et ext⁹ fluvior⁹, et dīc⁹ cūq; sic ab hoste, qd illic osti⁹ occurritur.

Tyberis italie flum⁹ us a tyberio rege albanorum dicitur, qui in hunc flum⁹ um decidit et de exitio suo nomen dedit, nam antea et albula antiquū nomen a colore habuit qd nūm⁹ albus sit, apse aut est tyberis qd tyberis, tyberis in q̄ndiano ser monetrybris in v̄su dñi, ut dic⁹ ḡlido, etymolog. xiiij.

Flagrassetus, i. postulasset, vide i opulclo de vocabul⁹ bibliie, vbi exponit flagrati⁹, et ibi inuenies originē h̄ vbi.

At vobis palypomeno latio fm̄oe transferre, i.e. trāstionē palypomenon fm̄ sepiugita qd de hebreo trāstulerūt, in grecū de greco veterē in latinū, et qd ita sit legendum; p̄t p̄ qd dr in fine plogi. Ubicūq; ḡ astericos, et. Constat ei qd ipse nō posuit astericos, et obelos, i illa trāstlatione quā fecit de hebreo in latinū, s; sola in correctiōe trāstlatoris, lxx, infretū, et dīc ipse in fine pcedētis plogi. Demini editoem septuaginta trāstlator⁹ olim de greco emēdata tribuisse me nōis. De tyberiade, idic potius duplex lā, quidā sic legit⁹. Scripti, aliquid doctrine ad me sumptū, assumere enī dñ ad se sumere v̄l ad aliquid sumē. De tyberiade quidā auctore, i.e. doctrinē doctore, Legis quō, auc. qui ap̄d hebreos admiratio habebat, quia mirabant̄ ipsius sapientiā et doctrinā. Et qd tūli, i.e. collatōes fecit. Et eo, de paralypomeno,

A vertice et aut, vulgariter loquentes. Usq; ad extremū vnguē, i.e. ad v̄sq; finē. Eantuaris, ponit ibi aliā lā, sc̄z Quēdā legi auctore, et legit sic Assump̄si mibi. Quendam auctore, i.e. doctore. Legis de tyberiade ciuitate, et qd tūc vigebat studiū hebreoz, Letera nō mutat̄. Et

sic collatione facta. Confirmat̄ in veritate hebriaca Aulus sum facē qd iubearis, libere enī vobis loq; et ses cure, q.d. neminē timeo h̄ dicēdo. Idic nominū liber sc̄z p̄tentia⁹, qd m̄ta noīa p̄tinet hominū et locoz, sicut patz in principio p̄imi libri. Ita v̄ciosus est i grecis et latinis codicib⁹ vt facia sit collatiōe ad hebraicā veritatem. Arribādū sit, i. indicandū, h̄ esse. Tam et tantum, Hebrew nomina. Qd est quātū arbitriaz est esse, Barbara, sarmatica noīa cōiecta, q.d. magis iudicādū est esse barbara et sarmatica et pharmanica qd hebreia, Barbara, i.e. extranea a veritate hebraica, sarmata p̄p̄ sit. Usq; Lucan⁹ in, i. libro. Et qui te laris imitatur sarmata brach⁹. Gangōe barbariz truces. Usq; sarmaticus ca. cī, nomē gentile, Usq; Quidi. Memēa sarmatici p̄tegat ossa solū. Dicit aut̄ ḡlido, i.e. Sarmata paten tib⁹ campis armati ineqrabāt priusq; eos lentulus danubio p̄ h̄baret, atq; inde ob statū armor⁹ sarmate nūcupari eritūtur, et unde dicit̄ noīmina Sarmaticæ, quasi p̄orsus ab hebraicis aliena; et Pharmatica, id est comm̄ p̄tra, pharmacia enī vel pharmatio ligua syro, et vnguētū vel medicamentū, et unde hec pharmatica d̄r medicina, et inde d̄r pharmatica ca. cūz ad vnguētū vel medicinā p̄tinēt, et qd vnguētū medicina et diversi sumi miris p̄plant, tō noīa ex diversis linguis coniuncta pharmatica dicit̄. Qui sp̄sco pleni, hoc v̄ dicē ironice, qd in illo plogo, sc̄z desideriū mei tē. Dicit apte qd mendaciū fuit septuagita interptes ita de uilos p̄ cellulās trāstulisse. Ad hoc dicendū qd ḡlero, nō inuebit ibi h̄ septuaginta. Et h̄ augustinū qui ita d̄uidebat eos, hic aut̄ assicit eos plenos fuisse sp̄sco, qd inspirate trāstuleft, nō tñ diuīsi et dīc Aug⁹. De inēmedias, exemplarib⁹. Inēmedata, exemplaria. Scriptant, i.e. freq̄nter scribunt. Logunt, coadiuant, et in ista significatiōe ponit Virgil⁹ cogere in buco, dicens in tercia egloga: Lytre coge pecus: tu p̄ carecta latebas, Idem in eadē egloga, Logite oves pueri: si lac p̄ceperit estus. Eregione, i.e. contraria, sic vna regio oponit alt̄ vel disponit contra eam. Propter latitudinē, vnu⁹ noīmū. Sed et ipse appellatoes, i.e. nomīa. Nō sonant̄ id est significant, idomīes, et pleriq; i.e. aliqui. Estūnāt̄ tē, et quo sequit̄ magnū inconvēniēt̄, et eo qd nomīa tra male scribunt, et sc̄z facia interpretatione nomīnū fm̄ figuraz adaptatōem qdām historie recitantī nō vere. Ali qd̄ enī nomīa hominū accipiunt̄ p̄ nomīnib⁹ locorum et hoc est qd dīc̄ hic. Et oblique, i.e. nō recte, Sub int̄

in Paralipo.

partione, i. expositione nostram eniā lingue, p noīa alterius. Et figura, ficta sōrum nominū, q̄ sic falso dicuntur figurari p illud. Quodā narrat̄ hystorie, quasi dicteret ex corruptione noīm sequit̄ corruptio narrationis hystoriarū. De quib⁹ s. hystorij in regno libro dicit̄. libri regni appellat libri regnorum, q̄ ibi agit de duob⁹ regnis s. de regno duar̄ tri⁹ bus qd̄ dī regnum iuda, et de regno decez tribū, qd̄ dī regnum isti. Nonne ecce hec scripta sunt rc. hic p̄t̄ liber verborū dierū regum iuda est paralypomeno? Que vñq̄ in nostris codicib⁹ trāslatis d̄ editiōne septuaginta Non habent̄. Quod i. cui simile nonnulli, i. aliquid faciūt̄ in bruto. In illo libro dicit̄ Lycetons dyalogos Dyalogus dī liber in quo finoversat̄ inter duos, sicut ē dyalogus gregorij, in quo finoveriat̄ iter ipm̄ t̄ p̄trum discipulū suū. Et similiter in bruto dyalogice verba sermo inter Bru et Latonē auuncū lū suū. Et dī dyalog⁹ a dyaqd̄ est duo et logos, quod est sermo quasi dualis vel duorum sermo. Secundū id est dividant̄. In tres partes id est in tres libros. Etiam illud attēdendū est p̄ frequenter noīa non loquacitatis sonant̄. Ad extre-

vocabulū cogūt̄ vele regionēnū nomē ppter latitudinē suā in duo vel tria vocabula diuidūt̄. Sed et ipe appellatioēs nō hoēs vt pleriq̄ estimat̄ s̄ v̄bes et regionēs, et salt⁹, et pūicias sonat̄, et obliq̄ sub interpretatione et figura eoz quedā narrat̄ hystorie. Dq̄b⁹ in regno libro dī. Nonne ecce hec scripta sunt in libro v̄borū diez regū iuda q̄ vtiq̄ in iñis codicib⁹ non habent̄. Hoc primū sciēdū q̄ ap̄d hebreos paralypomenon liber vñ' sit, et apud illos vocat̄ dābreiamū, i. v̄ba diez tū q̄ ppter magnitudinez apud nos diuis⁹ ē, qd̄ non nulli etiā in bruto ciceronis dialogo faciūt̄ vt eū i tres ptes fecerit̄ cū vñ' a suo auctore sit edit⁹. Deinde etiā illud attēdēdū q̄ frequenter noīa non vocabula hominū s̄ terū (vt dixi) significatiōes sonant̄. Ad extre-

nāt̄, i. nō representat̄ vocabula hominū, sed aliarū Rerū, s̄ vrbū vel regionū vel aliorū locorū. Significatiōes sonant ad extremū id est ultimū attendendum est. De omnīs, i. perfecta eruditio scripturarū sc̄ legis p̄pheras, rum et agiographarum Perstrictē id est summarium dictie leniter id est breueret̄. Per copēdia id est breueret̄ et utiliter dicta. Compendiū dicitur quicquid breve et vtile est vide in opusculo de vocabulū biblie. Si librum quem transstili de greco in latinum sc̄ deeditione septuaginta interpretatum. Beniūolis id ē mihi bona voluntibus placitū tamē inuidis displititū nō ambigo. dubito ambigere dicēt̄ quā si ad ambo seces ages requādo nescit quid eligat de duobus, s̄ incifferēter se habet ad vtrūq̄. Plinius ille auctor, q̄ fecit librum de naturali hystoria, vbi agit de diversis naturis rerū. Quid sit asteric⁹ qd̄ obelus, inueniēt̄ supra ante mediū isti⁹ plogi qui sic incipit sc̄ desideri⁹ mei rc. Eterea plāia sunt,

Explicit qualiscūq̄ explanatio istius prologi.